

Analiza poslova agenta posrednika

Makin, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies, Rijeka / Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:187:872599>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-24**

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies - FMSRI Repository](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET

LUKA MAKIN

ANALIZA POSLOVA AGENTA POSREDNIKA

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

POMORSKI FAKULTET

ANALIZA POSLOVA AGENTA POSREDNIKA

ANALYSIS OF SHIBROKER'S DUTIES

ZAVRŠNI RAD

BACHELOR THESIS

Kolegij: Pomorske agencije

Mentor: prof. dr. sc. Biserka Rukavina

Student: Luka Makin

Studijski smjer: Tehnologija i organizacija prometa

JMBAG: 0112081718

Rijeka, rujan 2024.

Student: Luka Makin

Studijski program: Tehnologija i organizacija prometa

JMBAG: 0112081718

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI ZAVRŠNOG RADA

Kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom

Analiza poslova agenta posrednika,

Izradio samostalno pod mentorstvom

prof. dr. sc. Biserka Rukavina,

U radu sam primijenio/la metodologiju izrade stručnog/znanstvenog rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju završnog rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u završnom radu na uobičajen, standardan način citirao/la sam i povezo/la s fusnotama i korištenim bibliografskim jedinicama, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Rad je pisan u duhu hrvatskoga jezika.

Student

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Luka Makin', written over a horizontal line.

Luka Makin

Student/studentica: Luka Makin

Studijski program: Tehnologija i organizacija prometa

JMBAG: 0112081718

IZJAVA STUDENTA – AUTORA

O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da kao student – autor završnog rada dozvoljavam Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY

Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>

Student - autor

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Luka Makin', written over a horizontal line.

Luka Makin

SAŽETAK

Tema je bila analizirati poslove agenta posrednika. U radu se prvo govori o agentu posredniku kroz povijest i razvitku te djelatnosti. Navodi se koji su glavni uvjeti za registraciju agenta posrednika. Nakon što se dotaknemo osnovnih stvari i malo bolje upoznamo sa zanimanjem agenta posrednika, krećemo detaljnije analizirati tu djelatnost i što to ustvari ona predstavlja. Nabrajamo koji su svi poslovi koje jedan agent posrednik može obavljati i koja su njegova prava i dužnosti pri izvedbi istih. Na kraju rada se dodirujemo nekih osnovnih organizacijskih tijela i ugovora koja služe za oblikovanje te djelatnosti.

KLJUČNE RIJEČI: agent posrednik, posredovanje, nalogodavac, ugovor .

SUMMARY

The topic was to analyze the work of an shipbroker agent. The paper first talks about the shipbroker agent through the history and development of this activity. It states the main conditions for the registration of an shipbroker agent. After we touch on the basics and get a little better acquainted with the occupation of a broker agent, we start to analyze this activity in more detail and what it actually represents. We list all the jobs that an shipbroker agent can perform and what are his rights and duties when performing them. At the end of the paper, we touch up on some main organisational bodies and contracts that shape this activity.

KEY WORDS: shipbroker agent, shipbroking, shipowner, contract .

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	I
SUMMARY	I
SADRŽAJ	II
1. UVOD.....	1
2. REGISTRACIJA DJELATNOSTI AGENTA POSREDNIKA	2
2.1. OPĆI UVJETI	2
2.2. POSEBNI UVJETI.....	4
3. DUŽNOSTI I PRAVA AGENATA	5
3.1. DUŽNOSTI ILI OBVEZE AGENATA.....	5
3.1.1. Obaveza postupanja prema nalogu.....	5
3.1.2. Obaveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika	6
3.1.3. Obaveza obavještanja principala o provođenju naloga i stanju na tržištu	6
3.1.4. Obaveza polaganja računa principalu o izvršenom poslu	6
3.1.5. Obaveza osobnog obavljanja posla	6
3.1.6. Obaveza isticanja osobine agenta	7
3.1.7. Obaveza čuvanja poslovne tajne	7
3.2. PRAVA AGENATA.....	7
3.2.1. Pravo na nagradu	7
3.2.2. Pravo na naknadu troškova	8
3.2.3. Pravo na privilegiju i retenciju.....	8
4. POSLOVI AGENTA POSREDNIKA.....	9
4.1. POSREDOVANJE PRILIKOM SKLAPANJA UGOVORA O ISKORIŠTAVANJU	9
POMORSKIH BRODOVA	9
4.1.1. Linijska plovidba	9
4.1.2. Slobodna plovidba.....	13
4.1.3. Kabotaža	14
4.1.4. Drugi ugovori o iskorištavanju brodova.....	15
4.2. GRADNJA I REMONT BRODOVA.....	16
4.3. KUPOPRODAJA BRODA	16
4.4. PRIKUPLJANJE POSADE	17
4.5. OSIGURANJE PLOVIDBENOG POTHVATA I POSREDOVANJE U ISTOM.....	19
4.6. UGOVORI I ORGANIZACIJSKA TIJELA	20
4.6.1. FONASBA (Federation of National Associations of Shipbrokers & Agents).....	20

4.6.2. BIMCO (Baltic and International Maritime Council).....	20
5. NAJVEĆE SVJETSKE I HRVATSKE BRODARSKE KOMPANIJE, TE POMORSKE AGENCIJE RH	21
5.1. SVJETSKE BRODARSKE KOMPANIJE.....	21
5.1.1. Grupa A.P. Moller-Maersk	21
5.1.2. Mediterranean Shipping Company (MSC).....	21
5.1.3. CMA CGM Group.....	22
5.1.4. COSCO Shipping	22
5.1.5. Hapag-Lloyd.....	22
5.1.6. Evergreen Marine Corporation	23
5.1.7. China shipping Container lines (CSCL).....	23
5.1.8. Hyundai Merchant Marine (HMM)	23
5.1.9. Yang Ming Marine Transport Corporation.....	24
5.1.10. Mitsui O.S.K. Lines (MOL).....	24
5.2. HRVATSKE BRODARSKE KOMPANIJE	25
5.2.1. Atlantska plovidba d.d.....	25
5.2.2. Tankerska plovidba d.d.	25
5.2.3. Jadranski pomorski servis d.d.	26
5.2.4. Jadrolinija	26
5.2.5. Jadroplov d.d.	26
5.2.6. Rapska plovidba d.d.	27
5.2.7. Alpha Adriatic d.d.....	27
5.3. POMORSKE AGENCIJE REPUBLIKE HRVATSKE.....	27
5.3.1. Alianca	28
5.3.2. Atlantagent Ltd.....	28
5.3.3. Bandic Maritime	29
5.3.4. B.W.A. Yachting.....	29
5.3.5. CMA CGM.....	29
5.3.6. Dragon Maritime Adria	30
5.3.7. Global Agent Ltd.....	30
5.3.8. Jadroagent.....	31
5.3.9. Liburnia Maritime Agency	31
5.3.10. Transagent.....	32
6.ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	34
POPIS SLIKA	35

1.UVOD

U ovom radu analiziraju se poslovi agenta posrednika. Sa sve većim razvitkom pomorstva kroz povijest, poslovi agenta posrednika postajali su sve razvijeniji, te se pojavila sve veća potreba za tim zanimanjem.

Cilj ovog rada je navesti i analizirati sve poslove koje jedan agent posrednik može obavljati, te navesti neke pravne okvire koji oblikuju to zanimanje. Poslovi pomorskog agenta obuhvaćaju široki spektar zanimanja, ovisno o tome za što je specijaliziran. Agent posrednik je specijaliziran za poslove posredovanja i po tim poslovima je prepoznat na tržištu rada.

Jedna stvar koja veže sve pomorske agente je ta da oni svoj posao obavljaju u tuđe ime i na tuđi račun. To znači da oni rade za svog nalogodavca, odnosno u njegovo ime i na njegov račun.

Danas je situacija takva da poslovi agenta posrednika nisu zastupljeni samo u pomorskoj industriji, nego na agente posrednike nailazimo u raznim industrijama, što dokazuje koliko je posredovanje važno na globalnom tržištu.

Poglavljem poslovi agenta posrednika ulazimo u temu ovog rada, te pojašnjavamo povijesni razvoj pomorskog agenta i agenta posrednika, navodimo neke djelatnosti te prava i dužnosti agenta posrednika. Poglavlje poslovi agenta posrednika možemo nazvati glavnim poglavljem i ono nam detaljno opisuje sve poslove koje agent posrednik obavlja. U četvrtom poglavlju navedena su glavna organizacijska tijela i ugovori koji oblikuju ovo zanimanje. Rad završava zaključkom, koji uključuje neka osobna mišljenja vezana uz ovo zanimanje.

2. REGISTRACIJA DJELATNOSTI AGENTA POSREDNIKA

Pomorski agent svoje pravo za obavljanje djelatnosti stječe tako što će se upisati u Upisnik pomorskih agenata i Upisnik zaposlenika pomorskih agenata nadležne lučke kapetanije. Za obavljanje poslova lučke agenture, pomorski agent treba dobiti odobrenje lučke uprave koja upravlja područjem, a to odobrenje potvrđuje lučka kapetanija. Postoje opći i posebni uvjeti koje agent mora zadovoljiti kako bi mogao registrirati svoje djelatnosti.

2.1. OPĆI UVJETI

Kako bi agent stekao svoje pravo djelovanja, potrebno je da zadovolji niz uvjeta. Jedan od tih uvjeta je osnivanje trgovačkog društva. S obzirom na to da pomorska agencija može djelovati kao d.o.o. i d.d. ovo su uvjeti koje agent mora zadovoljiti pri osnivanju društva.

Prvi uvjet koji agent mora zadovoljiti prilikom osnivanja društva je odabir imena. Ime mora biti jedinstveno i razlikovati se od svih drugih. Ukoliko je ime slični nekom već postojećem imenu, pravilo je da se mora razlikovati za barem četiri slova. Ime može biti na hrvatskom jeziku, latiničnom pismu ili bilo kojem službenom jeziku članice EU.

Sljedeći uvjet koji mora zadovoljiti je taj da mora detaljno navesti kojim djelatnostima će se društvo baviti i koje će djelatnosti upisati u sudski registar.

Također je potrebno navesti sjedište trgovačkog društva, odnosno u ovom slučaju pomorske agencije. Može biti u vlastitom ili zakupljenom poslovnom prostoru ili na kućnoj adresi osnivača. U bilo kojem slučaju agent je obvezan potpisati ugovor o zakupu koji je kasnije dužan dostaviti u Poreznu upravu.

Nakon što je zadovoljio te uvjete, agent je u mogućnosti osnovati trgovačko društvo. To može obaviti preko interneta ili kod javnog bilježnika. Javnom bilježniku je potrebno dostaviti sve dokumente prethodno navedene te važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu. Ukoliko postoji više osnivača potrebno je dostaviti dokumente svih osnivača. Nakon toga javni bilježnik sastavlja i ovjerava potrebnu dokumentaciju.

Za otvaranje trgovačkog društva potreban je određeni kapital. Stoga minimalni kapital za osnivanje d.o.o. iznosi 20 000 kn odnosno cca. 2600 eura, dok za j.d.o.o. iznosi 10 kn odnosno cca. 1,30 eura.

Nakon izvršenih uplata kompletira se predmet i prosljeđuje na nadležni Trgovački sud. Po upisu u registar agent će dobiti Rješenje o osnivanju društva i potvrdu o OIB-u.

Kada to sve obavi obvezan je sa potvrdom trgovačkog suda otići izraditi pečat. Nakon izrade pečata potrebno je u banci otvoriti žiro-račun trgovačkog društva, odnosno pomorske agencije. Za otvaranje računa u banci agentu je potrebno Rješenje o upisu u sudski registar i OIB, obavijest o razvrstavanju poslovnog subjekta, pečat i osobna iskaznica.

Završetkom tog koraka, agent je uspješno osnovao društvo, ali je potrebno to društvo prijaviti u Poreznu upravu. Za prijavu u ispostavu porezne uprave ima rok od 8 dana. Za to mu je potrebno Rješenje o registraciji kod Trgovačkog suda i OIB, obavijest o razvrstavanju poslovnog subjekta, potpisni karton žiro-računa ili ugovor sa bankom, ugovor o najmu poslovnog prostora, ugovor ili potvrda o obavljanju računovodstvenih obaveza. Također je potrebno ispuniti Zahtjev za ulazak u sustav PDV-a.

Zadnje što ostaje je prijava na mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Sve osobe koje obavljaju bilo kakav rad u društvu potrebno je prijaviti u sustav mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Potrebno je otići na šalter mirovinskog osiguranja gdje je potrebno prvo prijaviti trgovačko društvo, a zatim djelatnike. Za taj proces potrebna je sljedeća dokumentacija:

- Tiskanica M-11p
- Rješenje o upisu u sudski registar i NKD
- Pečat
- Osobna iskaznica

Te je za prijavu djelatnika potrebna Tiskanica M-1p i ugovor o radu. [1]

---

[1] Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obavezama pomorskog agenta: NN 82/2007

2.2. POSEBNI UVJETI

Posebni uvjeti za registraciju djelatnosti pomorskog agenta uređuju se Pravilnikom o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obvezama pomorskog agenta. Ovim pravilnikom se reguliraju uvjeti koje agent mora zadovoljiti, kao i njegove obveze i prava.

Kako bi agent stekao pravo na obavljanje pomorsko agencijskih djelatnosti dužan je upisati se u Upisnik pomorskih agenata i Upisnik zaposlenika pomorskih agenata koje kontrolira nadležna lučka kapetanija. Također mora zadovoljiti određene uvjete a to su:

- Dokaz o upisanoj djelatnosti tvrtke
- Uvjerenje o položenom stručnom ispitu za zvanje pomorskog agenta najmanje jednog zaposlenika
- Ugovor o radu na neodređeno vrijeme zaposlenika
- Osigurana financijska sredstva za obavljanje pomorsko agencijske djelatnosti
- Osigurana mogućnost elektroničke prijave dolaska i odlaska broda u i iz luke

Kako bi ispunio sve te uvjete, agent mora raspolagati vlastitim financijskim sredstvima od najmanje 120 000 kuna ili imati jamstvo u banci, financijskim institucijama ili drugim društvima.

Pomorski agent može se izbrisati iz Upisnika pomorskih agenata u slučaju da to sam zatraži, ukoliko je izbrisan iz sudskog registra trgovačkih društava, ili temeljem pravomoćne odluke suda ili upravnog tijela. [2]

---

[2] Objašnjenje posebnih uvjeta za osnivanje trgovačkog društva: <https://www.ra-igra.hr/osam-koraka-zaosnivanje-trgovackog-drustva/>

3. DUŽNOSTI I PRAVA AGENATA

Posao kojim se bave pomorski agenti jest vrlo zahtjevan te svoj rad moraju izvršavati unutar ovlaštenih granica. Od velike važnosti jesu koncentracija i savjesno poslovanje. Ukoliko postoji bilo kakav vid nesmotrenosti pomorskog agenta za vrijeme radnog vremena, može doći do velikih materijalnih i financijskih šteta. Pomorski agenti se tijekom svog poslovanja obvezuju da će zastupati brodarku te na taj način djelovati u njegovo ime. Na taj način će pomorski agenti djelovati u obostranu dobit te će po uspješno odrađenom poslu profitirati nagradom koju isplaćuje nalogodavac.

3.1. DUŽNOSTI ILI OBVEZE AGENATA

Kako bi pomorski agent mogao stjeći pravo za obavljanje pomorsko agencijskih djelatnosti mora se upisati u Upisnik pomorskih agenata i Upisnik zaposlenika pomorskih agenata nadležne lučke kapetanije.

Također da bi ostvario svoja prava ima obveze koje mora obavljati a to su sljedeće:

- Obveza postupanja prema nalogu
- Obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika
- Obveza obavještanja principala o provođenju naloga i stanja na tržištu
- Obveza polaganja računa principalu o izvršenom poslu
- Obveza osobnog obavljanja posla
- Obveza isticanja osobine agenta
- Obveza čuvanja poslovne tajne

3.1.1 Obaveza postupanja prema nalogu

Prema Pomorskom zakoniku, agent je kako bi izvršio dobiveni nalog, obavezan obavljati posao u granicama danog ovlaštenja. Nalog za obavljanje posla može biti izričit ili općenit i u dobroj vjeri. Ako je nalog izričit, te dođe do izvršenja, a pri tom izvršenju interesi poslodavca bi bili ugroženi, agent je onda u mogućnosti odstupiti od naloga u dobroj vjeri. Agent se u tom slučaju ne smatra odgovornim.

3.1.2. Obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika

Obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika usko je vezana s obvezom postupanja prema nalogu. Prema pravilniku Pomorskog zakonika pomorski agent je obavezan postupati savjesno i pošteno. Razlog tome je što se agent smatra kao stručna osoba koja svoj rad naplaćuje te se od njega traži velika odgovornost.

3.1.3. Obveza obavještavanja principala o provođenju naloga i stanju na tržištu

Ova obveza stupa na snagu od trenutka kada je ugovor sklopljen. Prema zakonu, agent je dužan svog poslodavca obavještavati o svim novostima vezanim za obavljanje posla, neovisno kakve zahtjeve on imao.

3.1.4. Obveza polaganja računa principalu o izvršenom poslu

Iz ove obveze proizlaze četiri točke:

1. Držati nalogodavčev novac i imovinu odvojeno od svoje
2. Čuvati i biti spreman u svakom trenutku predložiti ispravne račune o svim radnjama i transakcijama obavljenim u vrijeme trajanja odnosa
3. Pokazati sve knjige i isprave koje su u vlasništvu agenta, a odnose se na poslove koje obavlja
4. Platiti nalogodavcu na njegov zahtjev novčane iznose koje je za njega primio za vrijeme trajanja ugovora.

3.1.5. Obveza osobnog obavljanja posla

Agent svoje zadatke i poslove mora obavljati osobno. Zakonom je propisano osobno obavljanje poslova, no ukoliko dođe do iznimke, Agent je obavezan imenovati svog podagenta, koji ima jednaka prava i obveze kao i agent. Podagent je, ukoliko dođe do prenošenja obveze, odgovoran za svoje postupke. [3]

3.1.6. Obveza isticanja osobine agenta

Agent je dužan, ukoliko obavlja posao u ime svog poslodavca, navesti da svoj posao radi u ime i za račun poslodavca. Ukoliko isto ne navede na ugovoru, on sam se smatra odgovornim i sve odgovornosti i posljedice prelaze na njega. [3]

3.1.7. Obveza čuvanja poslovne tajne

Ukoliko dođe do kršenja ove obveze, agent se obvezuje da poslodavcu nadoknadi štetu nastalu krivicom agenta, te također daje poslodavcu pravo na raskidanje agencijskog ugovora. Također agent je nakon prestanka ugovora i dalje dužan čuvati poslovnu tajnu. [3]

3.2. PRAVA AGENATA

Pomorski agenti imaju određena prava tijekom svog poslovanja, a ona uključuju:

- Pravo na nagradu
- Pravo na naknadu troškova
- Pravo retencije [3]

3.2.1. Pravo na nagradu

Uspješno poslovanje pomorskog agenta rezultira pravom na nagradu koje će ostvariti završetkom poslovanja. U nekim situacijama pravo na nagradu pomorski agent i nalogodavac ne utvrđuju, već će pravo na nagradu pomorskom agentu ovisiti da li je ono dogovoreno neposredno prije obavljanja posla.

Pravo na nagradu dijeli se na:

- Agencijska pristojba
- Agencijska provizija
- Pravo na naknadu troškova [3]

Agencijska pristojba uvjetovana je agencijskim tarifama koje čine sastavni dio uvjeta poslovanja pomorskih agenata. Primjer toga jest ugovor po pristupu u kojem se između brodarka i agenata zaključuje ugovor na bazi pristupa.[3]

3.2.2. Pravo na naknadu troškova

Pomorski agenti imaju opravdanje za sve troškove nastale tokom obavljanja poslova za svog nalogodavca. Svi poslovi koji su bili namijenjeni pomorskom agentu te troškovi koji su nastali za vrijeme njegovog djelovanja biti će opravdani.

Nastale troškove pomorski će agent pokriti iz agencijske provizije. Troškove koje je pomorski agent napravio djelovanjem za brodarka i njegovu dobit naplatiti će brodarku. Brodark će po završetku njihova posla podmiriti sve troškove djelovanja pomorskog agenta. [3]

3.2.3. Pravo na privilegiju i retenciju

Pomorski agent ima privilegiju isključivo na novčana sredstva koja mu je brodark omogućio, odnosno stavio na raspolaganje ili pak naplatio u ime i za račun brodarka od neke treće osobe (naplata vozarine, naknada za prekostojnice itd.)

Pravo zadržavanja pomorski agent ima pravo vršiti prema brodu iz razloga što agent ima pravo namirivanja svojih troškova tijekom poslovanja. [3]

---

[3] Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obavezama pomorskog agenta: NN 82/2007

4. POSLOVI AGENTA POSREDNIKA

U ovom poglavlju detaljnije se objašnjavaju poslovi koje agent posrednik radi i precizno se opisuju poslovi posredovanja u iskorištavanju pomorskih brodova. Ova vrsta posla ubraja se u ekonomsku kategoriju jer se u konačnici radi o obavljanju gospodarske djelatnosti.

4.1. POSREDOVANJE PRILIKOM SKLAPANJA UGOVORA O ISKORIŠTAVANJU POMORSKIH BRODOVA

Poslovi se prilikom sklapanja ugovora o iskorištavanju brodova mogu podijeliti na:

- Posredovanje u linijskoj plovidbi
- Posredovanje u slobodnoj plovidbi
- Posredovanje u kabotaži
- Posredovanje u drugim ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova

4.1.1. Linijska plovidba

Posredovanje u linijskoj plovidbi pomorski agenti dobivaju prema ovlastima koje im ustupi brodar. Zadatak pomorskih agenata u linijskoj plovidbi jest da maksimalno iskoriste prostor u brodu te da ga popune teretom što je više moguće. Ovakav dio posla najčešće obavljaju agenti čiji je osnovni posao posredovanje, a najmanje tj. vrlo rijetko, lučki agenti. Pomorski agent mora svakako biti upoznat sa stanjem na tržištu te se prilagoditi mogućim novonastalim promjenama kako bi uspješno obavio svoj dio posla kako treba te u konačnici profitirao. Agent treba aktivno pratiti bitne faktore koji uključuju tarife, stanje brodskog prostora te odnos ponude i potražnje kako bi bio u mogućnosti ispravno donositi odluke. Odnos ponude i potražnje predstavlja veliku važnost za daljnje određivanje vozarine. Vozarina je naknada koju je naručitelj prijevoza obvezan platiti nakon izvršenog prijevoza robe. Ugovorom se određuje hoće li se vozarina naplatiti unaprijed ili prilikom dolaska na odredište. Kada govorimo o linijskom prijevozu tereta vrlo često se primjenjuju tarife s već utvrđenim cijenama prijevoza.

Vozarina za teret može biti ugovorena po:

- Jedinici tereta
- Jedinici vremena
- Prevaljenom putu

- Ukupnom iznosu

Djelovanje agenta u linijskoj plovidbi se provodi na način da on zaprima upite za obavljanje prijevoza prema već određenom vremenu i rasporedu. Agent je dužan informirati korisnika usluge o cijenama, brodskom prostoru i vremenu isporuke u luku. Vlasnik tereta ima u interesu pronaći najisplativiju uslugu koja će zadovoljiti sve njegove zahtjeve, a prijevozniku je cilj maksimalno iskoristiti svoj brodski prostor te za svoju uslugu izvući najveći mogući profit. Nakon što se dogovore uvjeti sklapa se ugovor koji se naziva pomorsko prijevoznički ugovor koji obvezuje sve stranke na poštivanje stavki ugovora. Potpisuje ga pomorski agent u ime broдача te druga pravna ili fizička osoba koja je zainteresirana za prijevoz tereta na brodu koji je u vlasništvu broдача. Pri završetku potpisa ugovora potpisuje se zaključnica koja je valjana pismena potvrda o sklopljenom ugovoru. Ugovor se smatra zaključenim tek kada se teret ukrca na brod i izda teretnica koja je dokaz o primljenom teretu. Kako bi se teretnica izdala važne su sljedeće tri isprave koje su također poznate po nazivu TRIPTIH, a one su:

- Prijava ukrcaja (shipping note)
- Nalog ukrcaja (shipping order)
- Časnička potvrda (mate's receipt) [4]

---

[4] Andrijanić, A., Arčak, Z., Prebežac, D., Zelenika, R. Transportno i špeditersko poslovanje, Zagreb, 2001.

4.1.1.1. Prijava ukrcaja (shipping note)

Shipping note ili otpremnica je vrlo važan dokument koji sadrži točne i pravovremene informacije o pošiljci. To je dokument koji se koristi pri otpremi robe morem. Pošiljatelj otpremnicu upućuje glavnom časniku broda, koji od njega traži da na brod primi određenu robu i potvrdu koju časnik mora potpisati. Nakon primitka potpis služi kao potvrda primitka.

[5]

4.1.1.2. Nalog ukrcaja (shipping order)

Nalog za otpremu je dokument za kontrolu inventara koji identificira rezervirani prostor na brodu. Nalozima za otpremu identificiraju robu uključenu u teretnu pošiljku.

Odredište pošiljke navedeno je u nalogu za otpremu.

Nalog za otpremu se u određenim zemljama naziva Nalog za oslobađanje kontejnera ili Ovlaštenje za povlačenje. Narudžbe za otpremu sastavljaju se u otpremni manifest koji se prikazuje prekooceanskom prijevozniku koji izvršava putovanje brodom.

Prijevoznici kojima je povjeren prijevoz teretne pošiljke izdaju nalog za otpremu kada je teret predviđen za otpremu. Nakon što je prijevoz tereta završen, prijevoznik primatelju izdaje nalog za otpremu kako bi potvrdio da je otprema izvršena. Operateri prekooceanskih brodova mogu izdati naloge za otpremu ili nalog za otpremu može izdati agent priznat kao predstavnik prijevoznika.

Informacije o narudžbi za dostavu razlikuju se ovisno o prijevozniku. Općenito, narudžbe za otpremu uključuju specifične pojedinosti o teretu, podatke o pošiljatelju, lokaciji pošiljke na brodu, podrijetlo i odredište te druge informacije o praćenju.

---

[5] Definicija i pojašnjenje pojma prijava ukrcaja: <https://www.shipcars.co.uk/articles/shipping-note/>

Nalog za otpremu uključuje pojedinosti relevantne za teret, pošiljatelja i prijevoz, kao što su:

- Podaci o pošiljatelju
- Podaci o špediteru
- Informacije i teretu i vrsti robe
- Broj teretnice prijevoznika
- Prijemno mjesto za prazan spremnik
- Luka utovara u kojoj će se kontejner ukrcati na plovilo
- Luka iskrcaja gdje će prijevoznik isporučiti robu
- Prekrcajna luka u kojoj se kontejneri mogu prebaciti sa većeg broda na manji
- Ime plovila i broj putovanja
- Vrsta opreme za spremnike potrebne za opremu
- Prazna lokacija za preuzimanje praznih kontejnera
- Mjesto potpunog povrata na koje treba vratiti utovareni kontejner
- Isječak dokumenta kada se upute za otpremu trebaju poslati prijevozniku
- Verificirana granična vrijednost bruto mase za krajnji rok za podnošenje podataka o VGM pošiljke. [6]

4.1.1.3. Časnička potvrda (*mate's receipt*)

Časnička potvrda je potvrda koju izdaje i potpisuje prvi časnik broda za robu primljenu na brod. Danas je taj dokument zamijenjen modernijim dokumentom koji se zove Standardna otpremnica, ali se i dalje može vidjeti u konvencionalnoj trgovini kao što su generalni tereti, rasuti tereti ili tankeri.

---

[6] Pojašnjenje i definicija pojma nalog ukrcaja: <https://mercurygate.com/glossary/shipping-order/>

Časnička potvrda sadrži:

- Naziv i logo brodske linije
- Naziv i adresu pošiljatelja
- Naziv i broj plovila
- Naziv luke ukrcaja i iskrcaja
- Oznake i broj kontejnera
- Opis pakiranja i spremnika
- Ukupan broj spremnika i paketa
- Opis robe u smislu količine
- Status kontejnera i broj plombe
- Bruto težina u kg, a obujam u kubnim metrima
- Broj i datum otpremnice
- Potpis i inicijali glavnog časnika [7]

4.1.2. Slobodna plovidba

Posredovanje pomorskih agenata u slobodnoj plovidbi po mnogočemu se razlikuje od posredovanja agenata u linijskoj plovidbi. Jedna od istaknutih razlika je ta što se u linijskoj plovidbi agent veže isključivo za jednog broдача i za istog djeluje, dok u slobodnoj ima mogućnost suradnje sa više broдача. Drugi naziv za posredovanje u slobodnoj plovidbi je chartering. Ovi poslovi smatraju se težim i zahtjevnijim od onih u linijskoj plovidbi. U slobodnoj plovidbi konkurencija je za razliku od linijske puno veća. Da bi broдар svoj brod ekonomično iskoristio i dosljedno obavio posao prijevoza cijene vozarina se smanjuju kako bi se jeftino prevezio teret. Specijalizirane službe imaju zadatak sklapanja ugovora u slobodnoj plovidbi.

---

[7] Definicija i objašnjenje pojma Časnička potvrda: <https://dieselship.com/management/mates-receipt/>

Stavka koja definira jasnu razliku između slobodne i linijske plovidbe jest prijevoz tereta koji se u slobodnoj plovidbi obavlja bez unaprijed određenog plana i prema potrebi. Specijalizirani brodovi koji se pojavljuju u slobodnoj plovidbi nazivaju se tramperi koji su namijenjeni za prijevoz sirovina i oni predstavljaju najvažniji predmet poslovanja za pomorskog agenta.

Ovisno o vrsti tržišta postoji više vrsta agenata (brokera):

- Broker na tržištu rasutih tereta
- Brokери za spremnik (bunker) broda
- Brokери na tržištu tankera
- Brokери na tržištu kontejnera
- Brokери za tegljače
- Brokери na tržištu rabljenih brodova
- Brokери na tržištu novogradnje
- Brokери na tržištu prodaje starih brodova za staro željezo [8]

4.1.3. Kabotaža

Kabotažom nazivamo uslugu prijevoza putnika ili robe, između dva mjesta, u istoj državi od strane prijevoznika koji su najčešće iz te države ali mogu biti i iz drugih zemalja. To je tip brodarstva koji se odnosi na obavljanje prijevoza uz duž obalnih ruta ili od luke do luke, a u današnje vrijeme se sve više primjenjuje u svim vrstama prometa.

Prema pravilniku Europske unije koji je stupio na snagu 2022. godine, pojam kabotaže se dodatno uređuje. Prema tom pravilniku kabotaža može sadržavati jedan ili više teretni list. To pravilo se može regulirati ovisno o nacionalnim pravima države u kojoj se sama kabotaža obavlja. [8]

4.1.4. Drugi ugovori o iskorištavanju brodova

Ugovor o tegljenju ili potiskivanju, ugovor o zakupu broda te ugovor o prijevozu putnika glavni su primjeri ugovora za iskorištavanje pomorskih brodova.

Ugovor o prijevozu putnika najčešće susrećemo u linijskoj plovidbi, gdje je prijevoz već unaprijed organiziran prema određenim rutama i unaprijed određenom vremenu. Agenti osim što moraju zastupati brodaru i obavljaju poslove koje brodar zahtjeva, mora obavljati i poslove marketinga. Neki od primjera poslova marketinga su informiranje putnika o dolasku i odlasku brodova, rezervacije, kupnja karata itd. Agentu je zadatak zainteresirati potencijalnog kupca oko usluge koju nudi te tu uslugu obavljati kvalitetno, Dok je glavni cilj iz te usluge izvući maksimalnu korist za sebe i brodaru.

Agent također može sklapati ugovor o tegljenju. Ugovor o tegljenju podrazumijeva da brodar tegljača svojim brodom tegli ili potiskuje drugi objekt ili brod do unaprijed dogovorenog mjesta ili za određeno vrijeme. Teglarina je dogovorena ugovorom te ju je brodar tegljenog brod obavezan platiti.

Ukoliko zakupodavatelj daje svoj brod na korištenje zakupoprimalatelj potpisuje se ugovor o zakupu broda. Potpisivanjem tog ugovora zakupoprimalatelj je obavezan isplatiti dogovorenu cijenu zakupnine. Specifično za ovaj ugovor je to da se sklapa za cijeli brod, a ne samo za jedan dio te se sklapa na određeno ili neodređeno vrijeme.

Razlikujemo dvije vrste ugovora o zakupu, a to su:

- Zakup broda sa posadom (Charter by demise)
- Zakup broda bez posade (Bareboat charter) [8]

4.2. GRADNJA I REMONT BRODOVA

Pomorska brodogradnja je vrlo važna grana gospodarske djelatnosti koja obuhvaća brodogradnju i brodograđevnu djelatnost. Navedene djelatnosti obavljaju se na brodogradilišnim lukama. Agent bira ono brodogradilište koje nudi najpovoljnije uvjete i rokove koji bi zadovoljili brodaru i njegove postavljene zahtjeve. Ugovor u velikom broju slučajeva potpisuju ugovorne stranke bez posrednika zbog velike važnosti i vrijednosti brodova. Kod sklapanja ove vrste posla, ugovor potpisuju brodograditelj te brodar kao kupac. Vrijeme je vrlo važan faktor iz razloga što cijene materijala učestalo variraju te u bilo kojem trenutku jedna strana može biti oštećena. Brodovi su potrošna roba te s vremenom dolazi do kvarova te iz tog razloga dolazi do velike potražnje za remontom starih brodova. Od velike važnosti su sigurnosni standardi koje svaki brod mora zadovoljiti s obzirom na to da se tu radi o sigurnosti ljudskog života i da postoji mogućnost zagađenja prirodnih dobara. ISM (International Management Code) je jedan od pravilnika koji regulira sigurnosne standarde. [8]

4.3. KUPOPRODAJA BRODA

Pri kupoprodaji agent je posrednik između brodaru koji je zainteresiran za kupnju broda i potencijalnog prodavatelja broda. Praćenje tržišta brodova jedan je od osnovnih zadataka agenta kao i poznavanje potrebe za proširenjem i obnovom flote brodaru kojeg zastupa. Nakon promatranja tržišta agent će predložiti brodaru brod koji smatra najisplativijim, a na brodaru je odluka dali je taj brod u skladu sa njegovim potrebama. Nakon donošenja odluke agent sastavlja kupoprodajni ugovor koji predstavlja zainteresiranim strankama. Nakon ponuđenog ugovora zainteresirane stranke ugovor mogu prihvatiti ili pak nagoditi promjene. Agent mora dobiti ovlaštenje kupca kako bi sklopili ugovor o kupoprodaji jer se to ne smatra kao redovito agentovo ovlaštenje. Prodavatelj može raskinuti ugovor i zadržati depozit te potražiti naknadu za nanesenu štetu ukoliko dođe do toga da kupac isplati samo depozit. [8]

---

[8] Andrijanić, A., Artek, Z., Prebežac, D., Zelenika, R. Transportno i špeditersko poslovanje, Zagreb, 2001.

4.4. PRIKUPLJANJE POSADE

Prikupljanje posade jedan je od zadataka pomorskog agenta koje on obavlja za brodarku. Prikupljanje posade smatra se vrlo važnim poslom u pomorskom prometu iz razloga što svaki brod koji plovi morem treba imati posadu koja će biti na brodu i djelovati u skladu sa naredbama nadređene osobe. U Hrvatskoj pri izvršavanju ove vrste posredovanja poslove obavlja pravna osoba koja ima dopusnicu od strane Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, te je regulirana Pravilnikom o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca.

Pomorski agenti moraju biti fleksibilni i spremni za rad u svakom momentu s obzirom na to da je pomorstvo dinamičan i nepredvidiv posao. U svim lukama diljem svijeta posada se iskrcava i ukrcava neovisno o tome da li je istekao ugovor članovima posade. Neovisno o tome da li članovi broda moraju napustiti brod zbog zdravstvenih problema ili sl. brod mora nastaviti sa svojim putovanjem. Iz tog razloga pomorski agent je dužan pronaći odgovarajuću posadu za svog nalogodavca. Kvalitetna posada je vrlo važan faktor koji omogućuje efikasan rad broda i nastavak putovanja. Prilikom zapošljavanja svaki pomorac mora priložiti odgovarajuću dokumentaciju kojom dokazuje svoju sposobnost za izvršavanje određenih poslova. Dokumentacija uključuje svjedodžbu o osposobljenosti, liječničku dozvolu, te ispravnu putovnicu i ostalo. Troškove dodatnih dokumenata i liječničke potvrde snosi posrednik.

Jedan od glavnih ugovora u posredovanju prilikom prikupljanja posade jest Crewman ugovor.

Ugovori posade ili crewman ugovori su ključni aspekt pomorskog prava jer reguliraju prava i obaveze članova na brodu.

Vlasnik broda može biti poslodavac ukoliko dođe do sklapanja CREWMAN A ugovora. Ugovor uključuje fleksibilnost te mogućnost odabira tko će od stranaka biti poslodavac te čiji će uvjeti biti ispunjeni. [9]

Ugovor se sastoji od dva dijela. PART I i PART II

U prvom dijelu ugovora potrebno je upisati sve podatke kako bi ugovor bio valjan. Neki od podataka uključuju mjesto i vrijeme, ime vlasnika i posrednika te mnoge druge.

Drugi dio ugovora je nešto složeniji, a sastoji se od pet dijelova.

Prvi dio prezentira opće odredbe koje imaju opis svog značenja. Sadrži dio koji ciljano objašnjava ovlasti voditelja posade. Usko povezano s time, provodi odabir posade te imenovanje svih njenih članova.

U drugom dijelu objašnjavaju se usluge menadžmenta posade u kojem su prikazana imena svih njenih članova te im se izdaje porez i osiguranje. Također se prikuplja sva liječnička dokumentacija koja daje uvid u dobro zdravstveno stanje svih pomoraca koji žele postati članovi posade.

Treći dio sadrži obveze kojih se voditelj posade i vlasnik broda moraju pridržavati i poštovati. Usluge koje se odnose na prikupljanje posade obavlja voditelj posade. Taj posao će izvršavati u namjeri zaštite i promocije vlasnika broda.

Četvrti dio uključuje osiguranje, prihode, ali i troškove naknade. Policom osiguranja utvrđuje se kojim je osiguranjem pokriven trup i ostali strojevi. Troškovi i naknade ugovaraju se mjesečno.

Posljednji, ali ne i manje bitan dio jasnije prikazuje temu legitimacije i vrijeme trajanja ugovora. U ovom dijelu ugovora definiraju se uvjeti eventualne zamjene posade te odgovornost voditelja posade za njihov rad na brodu te je obvezan ispoštovati vlasnika broda.

[9]

---

[9] Žburin M., *Posredovanje pri zapošljavanju pomoraca*, Pomorski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2016.

4.5. OSIGURANJE PLOVIDBENOG POTHVATA I POSREDOVANJE U ISTOM

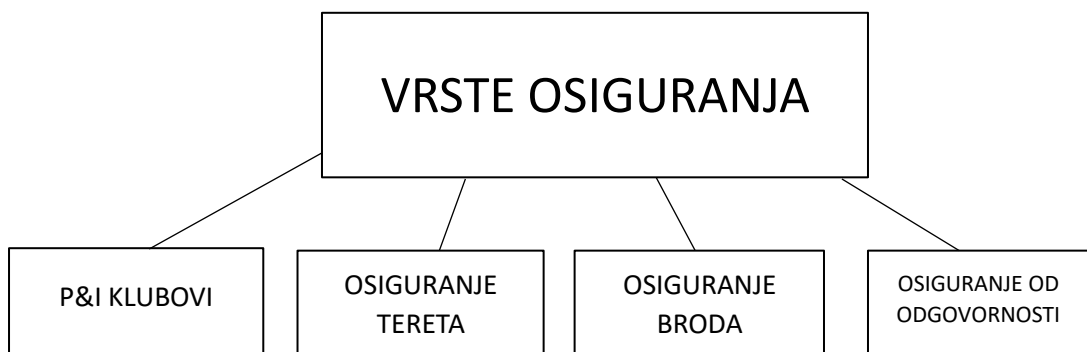
Posredovanje u osiguranju plovidbenog pothvata dijeli se na:

- Osiguranje stvari
- Osiguranje osoba
- Osiguranje pravnih interesa

Vrlo je važno da kod ugovora o pomorskom osiguranju postoji minimum elemenata kako bi se između dvije strane moglo utvrditi da se radi o pravnom poslu osiguranja. Ugovaratelj osiguranja obvezuje se platiti premiju osiguranja osiguravatelju, dok se osiguravatelj obvezuje isplatiti naknadu za štetu ukoliko dođe do događaja koji znači osigurani slučaj.

Najvažnijim osiguranjem smatraju se osiguranje stvari koje uključuje osiguranje broda i tereta. Vozarine, troškovi te odgovornost osobe za prijevoz tereta i putnika ubrajaju se pod osiguranjem pravnih interesa. U poslovima osiguranja broda agent posrednik ima za zadatak pronaći osiguranika za osiguratelje. Kada govorimo o osiguranju broda razlikujemo osiguranje stroja i osiguranje trupa broda.

Lloyds of London je pojam koji je globalno poznat za sigurnost kada govorimo o pomorskom osiguranju te je veliki broj osiguravajućih kuća osiguran u njemu. Zainteresirane osiguravajuće kuće potpisuju ugovor, a agent djeluje kao posrednik za šta dobiva proviziju koju mu isplaćuje osiguranik. [8]

Slika 1. : Osnovne vrste osiguranja

Izvor: Izradio Autor

4.6. UGOVORI I ORGANIZACIJSKA TIJELA

Kada govorimo o glavnim organizacijskim tijelima vezanim uz djelovanje pomorskih agenata, najčešće govorimo o organizacijama FONASBA i BIMCO. Dok se FONASBA većinski bavi problematikom vezanom uz poslove pomorskih agenata, BIMCO ima puno širi spektar djelovanja.

4.6.1. FONASBA (Federation of National Associations of Shipbrokers & Agents)

FONASBA je jedina organizacija koja predstavlja globalnu pomorsku agenciju i brokerske profesije i postala je pridruženi član IPCSA-e. Organizacija je osnovana u Londonu sa ciljem rješavanja problematike vezane uz pomorske agente. Ima članove iz više od 60 zemalja, uključujući sve glavne pomorske i trgovačke nacije. Njegova je zadaća promicati i štiti profesije pomorskog posredovanja i posredovanja brodovima u cijelom svijetu, zadaću koju preuzima kroz dijalog sa svojim udrugama članicama i svoj konzultativni status s IMO-om, UNCTAD-om, UNCITRAL-om i Svjetskom carinskom organizacijom, kao i kroz bliski i redoviti dijalog s Europskom komisijom i drugim regionalnim tijelima. FONASBA također ima recipročna članstva s Baltic Exchange, BIMCO, INTERTANKO, ITIC-om, Shipbrokers Registrom i sada IPCSA-om. [10]

4.6.2. BIMCO (Baltic and International Maritime Council)

Organizacija BIMCO osnovana je od strane brodovlasnika kako bi dogovorili cijene vozarine drva. Nastala je 1905. godine, a 1913. godine organizacija je sklopila prvi ugovor o posredovanju. Trenutno diljem cijelog svijeta BIMCO broji preko 2200 članova, te mu je cilj udružiti snage sa drugim državama kako bi svima omogućili bolje uvjete u pomorstvu. Zastupaju više od 60% svjetske flote, te zastupa članove iz više od 130 država diljem svijeta. [11]

---

[10] Pojam FONASBA: <https://www.fonasba.com/ship-agents-and-brokers>

[11] Pojam BIMCO: <https://www.bimco.org/about-us-and-our-members/our-people>

5. NAJVEĆE SVJETSKE I HRVATSKE BRODARSKE KOMPANIJE, TE POMORSKE AGENCIJE RH

Kako globalna ekonomija raste tako se oslanja na brodarsku industriju, koja je glavni pokretač međunarodne trgovine. Brodari svojim flotama brodovima omogućuju kretanje robe diljem svijeta i tako povezuju proizvođače o potrošače.

5.1. SVJETSKE BRODARSKE KOMPANIJE

U svijetu postoji mnogo brodarskih kompanija, od onih svima poznatih, do onih malo manje poznatih. Ovo je deset najvećih i najpoznatijih svjetskih brodarskih kompanija:

5.1.1. Grupa A.P. Moller-Maersk

Možda i najpoznatija svjetska brodarska kompanija nalazi se na vrhu ove liste. Maersk upravlja sa više od 700 plovila koja povezuju luke po cijelom svijetu. Kompanija nastala u malom mjestu u Danskoj zvanom Svendborg 1904. godine. Kompanija po zadnjim brojkama broji više od 100 000 zaposlenih, sa terminalima u 35 različitih država. Uskoro se jedan takav otvara u Hrvatskoj. [12]

5.1.2. Mediterranean Shipping Company (MSC)

Kompanija sa sjedištem u Švicarskoj, je jedan od glavnih konkurenata prije navedenom Mearsk-u. Ova kompanija broji više od 200 000 zaposlenih diljem svijeta, flota joj je nešto veća sa ukupnim brojem od 850 brodova razne namjene. Po posljednjim podacima koji se mogu pronaći na njihovoj stranici, brodovi kompanije MSC godišnje prevezu više od 24.5 milijuna TEU (twenty foot equivalent units) jedinica. [13]

---

[12] A.P. Moller-Maersk: <https://www.maersk.com/about>

[13] Mediterranean Shipping Company (MSC): <https://www.msc.com/>

5.1.3. CMA CGM Group

Treće mjesto na ljestvici zauzima kompanija sa sjedištem u Francuskoj. Flota ove kompanije broji 620 brodova. Posluju u 160 zemalja diljem svijeta, te njihovi brodovi povezuju 420 luka u svijetu. Po podacima na njihovoj stranici, u prošloj godini, njihovi brodovi su prevezli oko 22 milijuna TEU jedinica, kapacitetom brodova od otprilike 5 milijuna TEU jedinica. Ukupni prihodi za prošlu godinu iznosili su 47 milijardi USD. [14]

5.1.4. COSCO Shipping

Ova kompanija sa sjedištem u Kini, sadrži jednu od najvećih flota na svijetu, te tako pozicionira Kinu kao jedno od glavnih globalnih trgovinskih čvorišta. Flota ove kompanije iznosi 1417 brodova raznih namjena. Kompanija je uložila u 57 terminala diljem svijeta, od kojih je 50 kontejnerskih terminala. Godišnji prekrcajni kapaciteti svih kontejnerskih terminala iznose 133 milijuna TEU jedinica prema podacima na njihovoj stranici. [15]

5.1.5. Hapag-Lloyd

Kompanija sa sjedištem u Njemačkoj ima znatno manju flotu od drugih konkurenata. Njena flota broji 287 brodova razne namjene, od kojih su najzastupljeniji kontejnerski brodovi. Njeni kontejnerski brodovi povezuju više od 600 luka na svim kontinentima. Transportni volumen njihovih kontejnerskih brodova, prema njihovoj stranici, iznosi 11.9 milijuna TEU jedinica. Broje oko 17 000 zaposlenika, sa više od 400 ureda u 139 država svijeta. [16]

---

[14] CMA CGM Group: <https://www.cma-cgm.com/about/the-group>

[15] COSCO Shipping: https://en.coscoshipping.com/col6918/art/2016/art_6918_45339.html

[16] Hapag-Lloyd: <https://www.hapag-lloyd.com/en/company/about-us/facts---figures.html>

5.1.6. Evergreen Marine Corporation

Kompanija sa sjedištem u Tajvanu započela je svoj rad sa samo jednim brodom u floti. Filozofija kompanije je ta da se sve postiže dizanjem godišnjeg profita, brigom za zaposlenike i pridonosenjem zajednici. Prema podacima na internetskoj stranici, imaju urede u 320 gradova u 113 različitih država diljem svijeta. Flota im broji 179 brodova raznih namjena, od kojih je najveća klasa broda A-Type kontejnerski brod koji ima dužinu 400 metara i kapacitet od 23 992 TEU jedinica. Kompanija je većini svijeta postala poznata kada se jedan njihov brod nasukao u Sueskom kanalu i tako zablokirao svjetski pomorski promet na nekoliko dana i znatno naštetio svjetskom gospodarstvu. [17]

5.1.7. China shipping Container lines (CSCL)

Ova kompanija je najbrže rastuća firma sa sjedištem u Kini. Svoje usluge pružaju u svojoj državi i internacionalno. Na početku svog djelovanja imali su 13 brodova i ukupni kapacitet prijevoza od samo 21 000 TEU. 1998. godine su prvi put pokrenuli novu rutu koja ih je spojila sa ostatkom svijeta i tako proširili svoje poslovanje. Prema podacima iz 2021. godine flota im broji 156 brodova razne namjene, kojima povezuju preko 500 luka diljem svijeta. Ukupni kapacitet prijevoza im se povećao na 724 000 TEU. [18]

5.1.8. Hyundai Merchant Marine (HMM)

Južnokorejski Hyundai Merchant Marine može se pohvaliti svojom raznolikom flotom koja plovi po cijelom svijetu, te je jedna od ključnih igrača u brodarskoj industriji. Osnovana je 1976. godine. Ova kompanija uz Hapag-Lloyd, Ocean Network Express i Yang Ming Marine Transport čini savez The Alliance. Svrha tog saveza je standardizirati određene usluge, te omogućiti izravno pristajanje u 81 različitih luka na mjesečnoj bazi. HMM je poznat po tome što u svojoj floti ima, po pogledu TEU kapaciteta, dva najveća kontejnerska broda na svijetu. HMM Algeciras koji ima maksimalni kapacitet od 23 964 TEU, te HMM Copenhagen s maksimalnim kapacitetom 23 820 TEU. Broje ukupno 83 broda u floti sa ukupnim prijevoznim kapacitetom od 828 016 TEU. [19]

---

[17] Evergreen Marine Corporation: https://csr.evergreen-marine.com/csr/jsp/CSR_AboutEvergreen.jsp

[18] China Shipping Container Lines: <https://medium.com/@amidumubarak/china-shipping-container-lines-a-global-leader-in-container-shipping-0524c0e4b1b2>

[19] Hyundai Merchant Marine: <https://www.hmm21.com/e-service/general/DashBoard.do>

5.1.9. Yang Ming Marine Transport Corporation

Kompanija koja također dolazi sa Tajvana iznimno se brzo razvija. Prema podacima sa njihove Internet stranice, u prvoj polovici 2024. godine zabilježili su rast prihoda od 50% u usporedbi sa istim periodom prošle godine. S obzirom da ova kompanija svoju politiku bazira na zaštiti okoliša to je zaista veliki profit i samo je pokazivač koliko ova kompanija brzo raste. U svojoj floti imaju ukupno 94 brodova i prekrcajne kapacitete od 282 650 TEU. Kako sam već napomenuo da se politika kompanije bazira na zaštiti okoliša, na internet stranicama predstavljaju svoj „Green Vessel“. Kontejnerski brod koji svojom modernom tehnologijom znatno pomaže očuvanju okoliša. Iako ima kapacitet od 8 200 TEU, smatraju da je ovo budućnost kontejnerskog prometa i općenito pomorskog prometa. [20]

5.1.10. Mitsui O.S.K. Lines (MOL)

Kompanija koja je osnovana u Japanu nudi široki spektar pomorskih usluga, od upravljanja kontejnerskim brodovima do upravljanja brodova za prijevoz energije. Kada se spominje široki spektar poslovanja u morskom brodarstvu onda se misli na poslovanje u prijevozu rasutog tereta, tankerskom brodarstvu, LNG i LPG brodarstvu, Offshore poslovanje, kontejnersko brodarstvo, RO-RO brodovi, upravljanje terminalima, logistika, upravljanje linijskim brodarstvom, upravljanje kruzerima, remorkerima i mnogim drugim. Od 2018. godine MOL je svoj fokus odmaknuo od kontejnerskog brodarstva te se posvetio drugim granama pomorstva. Najzastupljeniji su RO-RO brodovi i tankeri. [21]

---

[20] Yang Ming Marine Transport Corporation: <https://www.yangming.com/>

[21] Mitsui O.S.K. Lines: <https://www.mol.co.jp/en/>

5.2. HRVATSKE BRODARSKE KOMPANIJE

U Hrvatskoj postoji nekoliko brodarskih kompanija koje su bitne za razvoj gospodarstva.

Neke od njih su:

- Atlantska plovidba d.d., Dubrovnik
- Tankerska plovidba d.d. , Zadar
- Jadranski pomorski servis d.d., Rijeka
- Jadrolinija, Rijeka
- Jadroplov d.d., Split
- Rapska plovidba d.d., Rab
- Alpha Adriatic d.d., Pula

5.2.1. Atlantska plovidba d.d.

Atlantska plovidba osnovana je 1955. godine u Dubrovniku. Sve je započelo kad je Atlantska plovidba, iz tadašnjeg plovnog parka Jugolinije, dobila svoj prvi parobrod „Banija“ koji je imao nosivost 9832 tone. Danas kompanija Atlantske plovidbe broji 11 brodova podijeljenih u četiri skupine. Te skupine su Panamax, Supramax, Handymax i Kamsarmax. Njihova flota služi isključivo za prijevoz rasutog tereta, a prevoze ga po lukama cijeloga svijeta. [22]

5.2.2. Tankerska plovidba d.d.

Tankerska plovidba osnovana je 1955. godine u Zadru. Firmom se upravlja vodeći se ciljevima dugoročne perspektive, stabilnosti, kvalitete, poštivanja poslovnih partnera, brige o zaposlenicima, dugoročne investicije i brige za okoliš. Prema njihovoj internet stranici može se vidjeti da teže tome da su njihova posada i brodovi opremljeni najnovijom opremom. Također rade na principu da svi zaposlenici koji kod njih rade, ostaju u firmi cijelu svoju karijeru i rade na tome da lokalnom stanovništvu pružaju priliku za bolje obrazovanje i poslovne prilike. Njihova flota sadrži brodove za prijevoz sirove nafte, derivata, prijevoz suhih tereta i prijevoz putnika. Flota sadrži 19 brodova od kojih je četiri za prijevoz nafte, šest za prijevoz derivata, tri za prijevoz suhih tereta i šest za prijevoz putnika. [23]

---

[22] Atlantska plovidba d.d.: <https://www.atlant.hr/index.html>

[23] Tankerska plovidba d.d.: <https://www.tankerska.hr/>

5.2.3. Jadranski pomorski servis d.d.

Jadranski pomorski servis je firma koja djeluje na područjima hrvatskih luka. Specijaliziraju se u uslugama navigiranja brodova remorkerima. Djeluju od 1956. godine, prvo kao dio Luke Rijeka, a zatim od 1989. godine kao privatna firma. Sa svojom modernom flotom remorkera djeluju na područjima Luke Rijeka, Luke Zadar, terminala u Omišlju, na terminalima u Plominu i Raši i na novom LNG terminalu na otoku Krku. Također pomažu brodovima koji dođu na remont ili novo izgrađenim brodovima u brodogradilištima „Viktor Lenac“ i „3.Maj“. U svojoj floti imaju 12 brodova tegljača ili remorkera snaga od 1000 kW do 2x1920 kW. [24]

5.2.4. Jadrolinija

Jadrolinija je društvo koje se bavi linijskim prijevozom putnika i tereta na području Republike Hrvatske i međunarodno. Jedna je od najstarijih hrvatskih tvrtki koja se bavi pomorskim prijevozom i osnovana je 1947. godine u Rijeci, gdje joj je i danas središte. Njihova flota broji 56 brodova od kojih je 12 katamarana, 39 trajekata, 4 klasična putnička broda i 2 trajekta za međunarodnu plovidbu. Tijekom ljetne sezone na dnevnoj bazi njihovi brodovi obavljaju više od 600 polazaka. Godišnji brojevi im prelaze 12 milijuna putnika i 3,5 milijuna vozila. Njihova međunarodna linija sadrži dva broda koja povezuju Hrvatsku i Italiju. Ostali brodovi služe za povezivanje hrvatskih otoka sa kopnom i od velikog su značaja za kretanje i prijevoz ljudi sa otoka. [25]

5.2.5. Jadroplov d.d.

Jadroplov je firma osnovana 1947. godine u Splitu. Njihove osnovne djelatnosti su prijevoz robe vlastitim brodovima u kategoriji slobodne plovidbe. U isto vrijeme Jadroplov se bavi poslovima putničke agencije. Broji 35 zaposlenih u uredima, 115 pomoraca, te ima flotu od 7 brodova. Većinski se bave prijevozom rasutog terena, te imaju 5 takvih brodova kapaciteta od 42 500 do 52 113 DWT (deadweight). Ostatak flote im čine dva novoizgrađena LPG tankera „Vis“ i „Marko Marulić“ nosivosti 7000 tona. [26]

---

[24] Jadranski Pomorski servis d.d.: <https://www.jps.hr/index.html>

[25] Jadrolinija: <https://www.jadrolinija.hr/>

[26] Jadroplov d.d.: <https://www.jadroplov.com/hr/>

5.2.6. Rapska plovidba d.d.

Rapska plovidba je lokalni brodar koji se bavi isključivo prijevozom putnika do i sa otoka Raba te sa otoka Raba do otoka Paga. Najvažnija djelatnost ovog broдача je održavanja trajektne linije Stinica - Mišnjak koja traje 18 minuta. Tom linijom plove 3 od njihovih 4 broда. Dok njihovu liniju sa otokom Pagom povezuje mala broдica „Maslina“. Također upravljaju i suhom marinom na otoku Rabu u kojoj se može smjestiti oko 100 plovila. [27]

5.2.7. Alpha Adriatic d.d.

Alpha Adriatic je grupa sa sjedištem u Puli koja se bavi upravljanjem brodova. Njene glavne djelatnosti su međunarodni pomorski prijevoz robe i rasutog tereta, tankersko broдарство, te pružanje usluga upravljanja brodova za treće osobe. Flota im broji 8 brodova od kojih su 4 za suhi rasuti teret, i 4 za ulja i kemikalije. [28]

5.3. POMORSKE AGENCIJE REPUBLIKE HRVATSKE

U Republici hrvatskoj postoji mnogo pomorskih agencija, ali najvažnije su sve ujedinjene pod pravilima UPAH-a. UPAH je kratica za Udruženje Pomorskih Agenata Hrvatske. UPAH je osnovana početkom 1992. godine, a krajem te godine postala je članom FONASBA-e. Uređuje djelovanje svih pomorskih agenata i agencija u RH. Trenutno broji 24 članice. Iako broji 24 članova, trenutno uvjete kvalitete postavljene od FONASABA-e zadovoljava 10 članica. Tih 10 članica su sljedeće:

- Alianca, Rijeka
- Atlantagent, Dubrovnik
- Bandic Maritime, Split
- B.W.A., Opatija
- CMA CGM Croatia, Rijeka
- Dragon Maritime Adria, Rijeka
- Global Agent, Zadar
- Jadroagent, Rijeka
- Liburnia Maritime Agency, Rijeka
- Transagent, Rijeka [29]

---

[27] Rapska plovidba d.d.: <http://www.rapska-plovidba.hr/>

[28] Alpha Adriatic d.d.: <https://alphaadriatic.com/about-us/>

[29] Pomorske agencije RH: <https://www.asbac.hr/>

5.3.1. Alianca

Agencija osnovana u Rijeci bavi se raznim djelatnostima usko vezanim uz pomorski promet. Njihove osnovne djelatnosti su chartering, logistika i agentiranje. Kada pričamo o charteringu, glavni fokus im je na generalnom i suhom rasutom teretu. Pretežno su to sol, metalni otpad, drveni proizvodi, projektni tereti, aluminijske ploče itd. Logistički dio nudi tri usluge. Prijevoz morem, kopnom i zrakom. Prijevoz morem nudi usluge poput Full Container Load (FCL), Less Container Load (LCL), usluga door-to-door, prijevoz pokvarivih stvari, RO-RO itd. Također nude djelatnosti agencije, i te djelatnosti pokrivaju područja Luke Rijeka, Luke Zadar, Šibenik i Ploče. [30]

5.3.2. Atlantagent Ltd.

Osnovana u Dubrovniku, ova pomorska i putnička agencija jedan je od lidera među pomorskim agencijama u jadranskoj regiji. Djeluju većinom lokalno, iako imaju i usluge zastupanja i dogovaranja prijevoza u bilo kojim lukama na svijetu. Najviše surađuju sa raznim kruzerima, stranim mornaricama, privatnim i komercijalnim jahtama prilikom posjeta različitim lukama jadranskog mora. Nude usluge rezervacije veza, pravnog zastupanja, medicinske pomoći, opremanja brodova, popravaka i drugih usluga u ime nalogodavca. [31]

---

[30] Alianca: <https://www.alianca.hr/>

[31] Atlantagent Ltd.: <https://www.atlantagent.com/local-port-agency/>

5.3.3. Bandic Maritime

Ova agencija osnovana je u Splitu 2013. godine. Nude mnoge djelatnosti vezane uz pomorski prijevoz. Neke od djelatnosti su pomorski agencijski poslovi, usluge otpremništva, računovodstveni poslovi, posredovanje pri zapošljavanju pomoraca, kupnja i prodaja robe, posredovanje u međunarodnom linijskom prijevozu itd. U 2022. godini su zabilježili rast poslovnih prihoda od 165% to jest prihod od 4 696 862 milijuna eura. [32]

5.3.4. B.W.A. Yachting

Agencija koja je osnovana 2003. godine može se pohvaliti da je jedna od glavnih agencija za pružanje usluga vezanih uz jahte kako diljem svijeta tako i u Hrvatskoj. Imaju poslovnice u Opatiji, Rovinju, Dubrovniku, Šibeniku, Splitu i Cavtatu. Nude usluge koje se odnose na kretanje jahte, kao što su imigracije, carine i slično. Također obavljaju usluge opskrbljivanja jahti kako bi omogućili svakodnevno bezbrižno upravljanje jahtama. Bave se organizacijom VIP evenata bilo na jahtama ili u hotelima. Također omogućuju popravke brodova ukoliko dođe do kvarova i mnoge druge usluge. [33]

5.3.5. CMA CGM

Jedna od najvećih brodarskih kompanija u svijetu, također djeluje kao pomorska agencija i ima svoje urede u Rijeci, Splitu i Pločama. Pruža usluge uvoza i izvoza robe, te sa svojim uredima direktno povezuje balkansku regiju sa ostatkom svijeta. Tako Hrvatsku direktno povezuju sa 5 luka u svijetu a to su Busan, Ningbo, Port Kelang, Shanghai i Jeddah. Ta linija koja kreće iz Luke Rijeka naziva se Pheonician Express, te povezuje balkansku regiju sa Azijom. [34]

---

[32] Bandic Maritime: <https://bandic-maritime.com/>

[33] B.W.A. Yachting: . <https://bwayachting.com/our-locations/mediterranean/croatia/>

[34] CMA CGM: . <https://www.cma-cgm.com/local/croatia/export-information-guide>

5.3.6. Dragon Maritime Adria

Ova pomorska agencija koja je pod vlasništvom jednog od najvećih svjetskih brodara COSCO Shipping, osnovana je kao podružnica za dio centralne Europe i Balkana. Pružaju usluge prijevoza kontejnera, iznajmljivanja brodskog prostora, kamionskog i željezničkog prijevoza, špedicije, skladištenja, carinjenja, prijevozom van gabaritnog tereta i pružanja stručnih savjeta. Ova agencija od velikog je gospodarskog značaja za naš prostor i puno donosi u smislu povezivanja naše regije sa ostatkom svijeta. COSCO Shipping je jedna od najvećih brodarskih kompanija na svijetu, a jedan mali dio svih njihovih kapaciteta prolazi baš kroz Rijeku. [35]

5.3.7. Global Agent Ltd.

Agencija Global Agent osnovana je 2006. godine, njen cilj je pružanje kvalitetne usluge svim vlasnicima brodova i tereta na područjima hrvatskih luka. Djeluju na područjima Luke Rijeka, Luke Pula, Luke Zadar, Luke Šibenik, Luke Split, Luke Ploče i Luke Dubrovnik. Nude usluge bunkeringa, popravaka, promjene posade, opskrbljivanja brodova svježom vodom, opskrbljivanje brodova namirnicama, medicinskom njegom, isporukom rezervnih dijelova, ronilačkim uslugama, odvozom smeća, uslugama vučne službe, offshore uslugama, operacijama utovara i istovara i transferima posade. [36]

---

[35] Dragon Maritime Adria: <https://www.dragonmaritime.net/#what-we-do>

[36] Global Agent Ltd.: <http://globalagent.hr/about-us.html>

5.3.8. Jadroagent

Jadroagent je osnovan 1947. godine u Rijeci, te je jedna od najuspješnijih pomorskih agencija na ovim prostorima. Nude carinjenje brodova i prateće usluge u svih hrvatskim lukama. Bave se špedicijom i organiziranjem multi modalnog transporta, te logističkim uslugama vezanim uz isti. Također posreduju u međunarodnom i domaćem transportu i bunkeriranju brodova i tereta. Posluju na području svih hrvatskih luka, te se bave posredovanjem tereta na kontejnerskim brodovima, brodovima za rasuti teret, tankerima, prijevozom cestovnim vozilima, kao i prijevozom željeznicom i zrakoplovima. Nude usluge posredovanja u kupoprodaji i remontu brodova u hrvatskim brodogradilištima i organizaciju vuče brodova tegljačima na području hrvatskih luka. [37]

5.3.9 Liburnia Maritime Agency

Sjedište im je u Opatiji, a operativne prostorije u Rijeci. Osnovani su 2006. godine. Rade na principu kvalitetne i sigurne usluge koju pruža njihov tim eksperata. Specijaliziraju se u uslugama posredovanja kod prijevoza generalnog i projektnog tereta, kao i van gabaritnog tereta. Osnovani su u Hrvatskoj, ali imaju svoje urede u Nizozemskoj, Poljskoj i Republici Češkoj. Usluge posredovanja tereta koji nije svakodnevni, ne pružaju samo na moru nego organiziraju prijevoz cestom, željeznicom, te skladištenje istoga. Specijalizirani su u carinjenju i osiguranju tereta, te poštuju sve propise i strogo se drže pravila pripisanih od strane nadležnih grana. [38]

---

[37] Jadroagent: <https://www.jadroagent.hr/about-us/>

[38] Liburnia Maritime Agency: <https://www.liburniamar.hr/croatia/>

5.3.10. Transagent

Jedna od najstarijih agencija na ovim prostorima, osnovana je u Rijeci 1963. godine. Ova pomorska agencija nudi usluge agentiranja i posredovanja u svim hrvatskim lukama. Omogućuju brzi utovar i istovar tereta sa broda, kao i svu potrebnu dokumentaciju i informacije koje su potrebne vlasnicima tereta. Godišnje brojke organiziranog prijevoza im iznose 2 milijuna tona prevezeno željeznicom, 1,5 milijuna tona prevezeno brodovima, oko 25 000 TEU jedinica prometa i do 400 pristajanja brodova u luke. Od 2019. godine nose status AEOC, koji im dodatno pomaže da budu prepoznati ne samo u Hrvatskoj, nego i u ostatku Europe i svijeta. To je samo dokaz da je Transagent fokusiran na to da se iz godine u godinu usavršava i nastavlja pružati izvrsnu uslugu svojim korisnicima. [39]

---

[39] Transagent: <https://transagent.biz/>

6.ZAKLJUČAK

Prilikom analize sve dostupne literature i pisanja ovog rada, zaključio sam koliko je ustvari posao agenta posrednika bitan u pomorstvu. Iako je jako težak i zahtjevan posao i zahtjeva mnogo koncentracije i predanosti, može se reći da je agent posrednik jedno veoma zahvalno zanimanje.

Agent posrednik da bi uopće postao agent posrednik mora imati određeni stupanj školovanja i položeni ispit u Lučkoj kapetaniji. Agent je za brodaru jedan jako bitan faktor, jer mu uvelike pomaže u rješavanju poslova koji brodaru uštede vrijeme. Zato se kaže da je brodaru agent posrednik važan na kopnu, kao što mu je na brodu važan kapetan.

Zahvaljujući organizacijskim tijelima poput BIMCO-a i FONASBA-e, zanimanje agenta posrednika uređeno je pravnim okvirima, i zastupano sa strane te dvije organizacije. No , iako je agent posrednik zastupan sa strane tih organizacijskih tijela, on i dalje mora poštivati i poznavati kodekse ponašanja i etiku poslovanja.

LITERATURA

Knjige:

1. Andrijanić, A., Artek, Z., Prebežac, D., Zelenika, R. Transportno i špeditersko poslovanje, Zagreb, 2001.
2. Žburin M., *Posredovanje pri zapošljavanju pomoraca*, Pomorski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2016.

Internet:

1. <https://www.bimco.org/about-us-and-our-members/our-people>
2. <https://www.fonasba.com/ship-agents-and-brokers>
3. <https://mercurysgate.com/glossary/shipping-order/>
4. <https://www.shipcars.co.uk/articles/shipping-note/>
5. <https://dieselship.com/management/mates-receipt/>
6. <https://www.maersk.com/about>
7. <https://www.hapag-lloyd.com/en/company/about-us/facts---figures.html>
8. https://csr.evergreen-marine.com/csr/jsp/CSR_AboutEvergreen.jsp
9. <https://www.hmm21.com/e-service/general/DashBoard.do>
10. <https://www.yangming.com/>
11. <https://www.mol.co.jp/en/>
12. <https://www.msc.com/>
13. <https://www.cma-cgm.com/about/the-group>
14. https://en.coscoshipping.com/col6918/art/2016/art_6918_45339.html
15. <https://medium.com/@amidumubarak/china-shipping-container-lines-a-globalleader-in-container-shipping-0524c0e4b1b2>
16. <https://www.atlant.hr/index.html>
17. <https://www.tankerska.hr/>
18. <https://www.jps.hr/index.html> <https://www.jadrolinija.hr/>
19. <https://www.jadroplov.com/hr/>

20. <https://alphaadriatic.com/about-us/>
21. <https://www.ra-igra.hr/osam-koraka-za-osnivanje-trgovackog-drustva/>
22. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_08_82_2601.html
23. <http://www.rapska-plovidba.hr/>
24. <https://www.asbac.hr/clanice/>
25. <https://www.alianca.hr/>
26. <https://www.atlantagent.com/local-port-agency/>
27. <https://bandic-maritime.com/>
28. <https://bwayachting.com/our-locations/mediterranean/croatia/>
29. <https://www.cma-cgm.com/local/croatia/export-information-guide>
30. <https://www.dragonmaritime.net/#what-we-do>
31. <http://globalagent.hr/about-us.html>
32. <https://www.jadroagent.hr/about-us/>
33. <https://www.liburniamar.hr/croatia/>
34. <https://transagent.biz/>

Zakoni i propisi:

1. Pravilnik o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca NN br. 55/2018-1097
2. Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obvezama pomorskog agenta, NN br. 82/2007

POPIS SLIKA

Slika 1.: Osnovne vrste osiguranja